

001	66	76	96	96	36	26	52	52	69	85	26	09	26	09	80	70	60	55	50	45	40	30	20	15	10	8	6	4	2	0

Perjantaina 1. kesäkuuta 2012

MAASEUDUN TULEVAISUUS

13

Valmistuneen merkki.
Ammattikouluista valmistuneiden lakki on musta-violetti. **Sivu 16**

Pihapiiri säästyi. Kaunis-lehdon talo Hyrynsalmella pelastettiin purkuvimmalta. **Sivu 15**

Ympäri saaristoa. Saariston Rengastien kiertää kesässä reilut 20 000 turistia. Majoitusta on tarjolla joka makuun. **Sivu 14**

JANNE NOUSIAINEN

Työssään Tuomo Rantanen opettaa Tammijärven koulun viides- ja kuudesluokkalaisten yhdysluokkaa. Kevään viimeistä ainetta ryhtyvät kirjoittamaan Anni Kolari (vas.), Kia Ahola ja Eemeli Karjalainen.

Tuomo Rantanen lähti rohkeasti kyläkouluun

Moni vastavalmistunut opettaja välttelee maaseutukuntien pieniä kouluja. Suuri vastuu ja pieni työyhteisö pelottavat tuoreita opettajia. Kyläkouluissa nähdään myös hyviä puolia.

LUHANKA (MT)
Kevätlukukauden viimeiset päivät ovat ohi. Luhangan Tammijärven koulun oppilaat ovat valmiina kirjaamaan kesälaitumille.
Nyt alkaa myös luokanopettaja **Tuomo Rantasen**, 31, kesäloma. Rantanen on harvinaisuus omassa lajissaan. Hän on pari vuotta sitten valmistunut luokanopettajaksi. Mies on valinnut työpaikakseen pienen kunnan koulun.
”Ei minua täällä varsinaisesti kukaan perehdyttänyt. Moni asia on pitänyt

opetella itse kantapään kautta. Onhan toki opetussuunnitelma, jonka mukaan mennään”, pohtii Rantanen toisen Luhangassa vietetyn lukuvuoden jälkeen.
Luhanka on Sisä-Suomen toiseksi pienin kunta, jossa asukkaita on 799. Kunnassa on kaksi kouluyksikköä, joista Tammijärven koulussa oli päättyvällä kevätlukukaudella 51 oppilasta.
Vakituisen virka painoi vaa’assa
Rantanen on syntynytään Jyväskyläläinen, mutta opiskeli Helsingissä.

”Olen siitä tyyppillinen, että halusin nuorempana nähdä maailmaa. Mutta valmistuttuani halusin palata kotiseudulle.”
Mies ehti lähettää useita hakemuksia. ”Jyväskylän isot koulut kiinnostivat. Jyväseudulla on kuitenkin kova kilpailu työpaikoista, joten päätin hakea myös pienempien kuntien kouluihin.”
”Lopulta minulla oli kaksi vaihtoehtoa, joista valitsin tämän. Yksi tärkeimpiä syitä oli täältä lupailtu vakituinen virka. Kun olen perheellinen, sillä oli painoarvoa.”
Pienen koulun sijoittuminen ei pelottanut miestä. ”Täällä oli helppo tutustua toisiin opettajiin ja kaikki oppilaatkin oppii nopeasti tuntemaan.”
Rantanen on tällä hetkellä Luhangan ainoa miespuolinen opettaja, joten teknisen työn tunnit on säilytetty automaattisesti hänelle. ”Ei ole ketään keneltä kysyä neuvoa. Teknisen työn opetuksessa sitä välillä kaipasi.”
Valvontoja ei voi välttää
Maaseutukunnan koulun yksi yllättävä haaste ovat kuljetusoppilaat. Kun pisimmät koulumatkat ovat tällä hetkellä 15 kilometriä ja oppilaita Tammijärven

kouluun tulee peräti neljän kunnan alueelta, kuljetukset määrittävät pitkälti koulun arkea.
”Esimerkiksi tukiopetuksen järjestäminen on vaikeaa. Jos oppilas jää päivän päätteeksi tukiopetukseen, vanhempien pitää järjestää kuljetus kotiin.”
Kun opettajia on koulussa vain kolme, kukaan ei voi välttyä osallistumasta yhteisiin tehtäviin.
”Välituntivalvontoja on jatkuvasti. On eri asia jakaa välituntivalvonnat isossa koulussa 40 opettajan kesken kuin täällä meillä kolmen kesken.”
Monipuolisesti kaikki hallussa
Pienessä koulussa opettajan on pakko olla monipuolinen.
”Täällä joutuu opettamaan lähes kaikkea. Hyvä puolihan on siinä se, että täällä pysyvät väistämättä kaikki oppiaineet hallussa.”
Tuomo Rantanen tunnustaa pohtivansa myös tulevaisuutta.
”Kun selviytyy pienessä koulussa, selviytyy missä tahansa isossa koulussa. Uskon työllistyväni muuallakin, jos jonain päivänä päätyisin hakemaan töitä muualta.”

STINA HAASO

Kun selviytyy pienessä koulussa, selviytyy missä tahansa isossa koulussa.

Tuomo Rantanen on itse neljän lapsen isä. Vakituisen työpaikan myötä koko perhe muutti maaseudulle.

Opiskelupaikkakunnalle jääminen toiveena

Kun vastavalmistunut opettaja miettii millaisiin kuntiin hakisi töihin, valintakriteerit ovat hyvin raadolliset.
”Ei-kiinnostavia kuntia ja kouluja ovat ainakin sellaiset, jotka tarjoavat vain lyhyitä sijaisuuksia tai eivät esimerkiksi maksa koko lukuvuoden työskennelleille määräaikaistilille opettajille kesäajan palkkaa”, pohtii varapuheenjohtaja **Anna-Kaisa Huotari** Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL:rystä.
Huotari tietää, että moni vastavalmistunut jää mieluiten yliopistokaupunkiinsa tai sen lähelle.
”Tämä on aika luonnollista, sillä opintojen aikana nuori asettuu yleensä ensimmäistä kertaa johonkin, ja siksi paikkakunnalle tekee mieli jäädä myös opiskelun päätyttyä. Kaupungissa on ehkä hyviä ystäviä, harrastukset tai vaikkapa seurustelukumppani, jonka opinnot vielä jatkuvat.”
Joku haaveilee maaseudusta
Aina on joukossa joku, joka haaveilee työpaikasta juuri pienessä koulussa.
”Näitä haaveita harvemmin toteutetaan ainakaan ensimmäisinä työvuosina. Pieniin kuntiin ja kouluihin hakeudu-

taan varmaankin vähän myöhemmin, kun kaupunkielämä ei ehkä enää houkulta, perustetaan ehkä perhe ja halutaan asettua rauhallisemmalle seudulle.”
”Toki on opiskelijoita, jotka ovat itse kotoisin pienestä kunnasta ja palaavat sinne pian opintojen jälkeen. Tällaisista opettajista kannattaakin pitää kiinni.”
Pienestä koulusta ei kokemusta
Huotarin mukaan myös pienen koulun vastuu ja laaja tehtäväkenttä vaikuttavat osaltaan työpaikan hakemiseen maaseutukunnasta. Epävarmuutta lisää se, että koulutuksessa pääsee harvemmin tutustumaan siihen, millaista on toimia opettajana pienessä koulussa.
”Pieni työyhteisö tarkoittaa myös laajempaa vastuualuetta tilanteessa, jossa omaa opettajuutta vielä etsitään. Jo opetustehtävien hoitamiseen ja tuntien suunnitteluun kuluu enemmän aikaa ja voimia kuin rutiinien jo muodostuttua.”
”Yhdysluokkaopetus saattaa pelottaa luokanopettajia, ja esimerkiksi aineenopettajat tai erityisopettajat voivat vierastaa liikkuvaa työtä, jolloin opetusta on useammalla koululla.”

STINA HAASO

Moni maaseutukunta säästää opettajien kesäajan palkoista

Suomessa on toistakymmentä kuntaa, jotka eivät maksa määräaikaistilille opettajille kesäajalta palkkaa. Nämä kunnat ovat pääsääntöisesti pieniä, maaseutumaisia kuntia.
”Hölmöhän se nuori opettaja on, joka suostuu menemään sellaiseen kuntaan töihin, jos tarjolla on jotain muuta”, puuskahtaa OAJ:n puheenjohtaja **Olli Luukkainen**.
OAJ:n selvityksen mukaan listalla ovat muun muassa Lapinlahti, Enonkoski, Merikarvia, Tervo, Ranua, Kannonkoski, Vähäkyrö, Pertunmaa, Muhos, Nousiainen, Askola, Sodankylä, Kaustinen, Lieto, Kalajoki ja Salo.
Näissä kunnissa määräaikaisen opettajan työsuhde katkaistaan kesän ajaksi,

vaikka opettaja olisi ollut töissä koko edellisen talven ja työ jatkuisi samassa koulussa seuraavana syksynä.
”Tämä on moraalitonta ja epäoikeudenmukaista. Onko pienten maaseutukuntien taloudellinen tilanne jo niin tiukka, että millään ei ole väliä vai mistä on kysymys?”
”Ja sitten ihmetellään, kun pienillä kunnilla on vaikeuksia palkata päteviä opettajia pieniin kouluihin.”
Suuri kaupunki houkuttelee
Palkkausongelma on kuitenkin vain yksi osasy siihen, että monella maaseutukunnalla on ongelmia saada nuoria ja päteviä opettajia kouluihinsa töihin. Luukkaisen mukaan nuoret opettajat

ovat viime aikoina omaksuneet samaa ajattelua kuin muutkin nuoret Suomessa.
”On mielikuva, että ruoho on vihreintä suurissa kaupungeissa. Siellä on enemmän työpaikkamahdollisuuksia, vapaa-ajan toimintaa ja myös mahdollisuuksia etsiä kumppania.”
Kun kumppani on löytynyt ja perhe perustettu, nuorta opettajaa on vielä vaikeampi kammata pienelle paikkakunnalle.
”Pitäisi olla myös sille puolisolle töitä. Yhden työpaikan perässä ei enää perhe ole valmis muuttamaan.”
Työpaikka voi mennä alta
Myös luottamus työpaikan säilymiseen pitäisi olla vahva, että muuttolaatikat

ollaan valmiita pakkaamaan. Kun vielä vuonna 1990 Suomessa oli yli 5 000 koulua, tänä keväänä jäljellä on enää noin 2 800.
”Muutos on ollut valtava. Se on vaikuttanut suoraan siihen, millainen mielikuva opettajilla on kyläkouluista.”
”On inhimillistä ajatella, että jos menen tuonne koulun opettajaksi, onkohan mulla työpaikkaa enää viiden vuoden päästä, kun nuo muutkin pienet koulut on jo lakkautettu.”
Luukkainen muistuttaa, että pienessä koulussa työ voi olla myös yksinäistä.
”Laajan työyhteisön merkitys tuntuu olevan nuorille työntekijöille nykyään entistä tärkeämpää.”

STINA HAASO